

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej del. do Prokuratury Krajowej
Krzysztofa Urgacza

w sprawie **W. R., M. W.** skazanych z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 55 ust 1 i 3 ustawy
po przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 7 marca 2024 r.,

kasacji wniesionych przez obrońców

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 24 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 312/22

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 2 września 2022 r., sygn. akt II K 32/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

W. R. i M. W. stanęli pod zarzutem tego, że:

- w dniu [...] 2021 roku w miejscowości K. wbrew przepisom ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, a także z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej, działając wspólnie i w porozumieniu posiadali i dokonali wywozu – wyprowadzenia poza obszar celny Unii Europejskiej do Gruzji znacznej ilości substancji psychotropowej z grupy I-P w postaci 3,4 metylenodioksmetamfetaminy – tj. tabletek MDMA w ilości ponad 90 kilogramów, tj. o łącznej wadze netto 88.238,68 kilogramów, odpowiadającej ilości 152 135 porcji handlowych, o szacunkowej wartości nie mniejszej niż 2.282.025 złotych, przewożąc je w samochodzie marki [...] o numerze rej. [...] w celu ich wprowadzenia do obrotu w Gruzji

tj. o przestępstwo z art 55 ust. 1 i 3 oraz art. 56 ust. 1 i 3, oraz art. 62 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11§2 k.k.

Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 2 września 2022r., w sprawie II K 32/22, w ramach czynu zarzucanego aktem oskarżenia uznał obu oskarżonych za winnych tego, że:

- w dniu [...] 2021 roku w miejscowości K. , powiat T. , woj. [...] wbrew przepisom ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, a także z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej, działając wspólnie i w porozumieniu posiadali i usiłowali dokonać wywozu – wyprowadzenia poza obszar celny Unii Europejskiej do Gruzji znacznej ilości substancji psychotropowej z grupy I-P w postaci 3,4 metylenodioksmetamfetaminy - tj. tabletek MDMA w ilości ponad 90 kilogramów, tj. o łącznej wadze netto 88.238,68 gramów, odpowiadającej ilości 152.135 porcji handlowych, o szacunkowej wartości nie mniejszej niż 2.282.025 złotych, przewożąc je w samochodzie marki [...] o numerze rej. [...] w celu ich wprowadzenia do obrotu w Gruzji, tj. popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 55 ust. 1 i 3 oraz art. 56 ust. 1 i 3 oraz art. 62 ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11§2 k.k. i za to na mocy art. 14 § 1 k.k. w z art. 55 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11§3 k.k.;

i wymierzył im kary po 4 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności oraz każdemu z nich karę 200 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych. Ponad to, m.in. na mocy art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzeczono od W. R. i M. W. na rzecz stowarzyszenia M. w K. - Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień nawiązki w kwocie po 6.000 złotych, a na podstawie art. 45§1 k.k. zasądzono od oskarżonego M. W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.700 złotych tytułem częściowego przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przypisanego przestępstwa.

Wyrok ten zaskarżony został apelacją obrońcy obu oskarżonych, w której podniesiono zarzuty:

1. błędu w ustaleniach faktycznych będących podstawą zaskarżonego wyroku, a mogący mieć wpływ na jego treść, w szczególności poprzez przyjęcie, że oskarżeni wiedzieli o tym, że jadąc z towarem do Gruzji przewożą również znaczną ilość substancji psychotropowej;

2. naruszenia przepisów postępowania, mogącego mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, w szczególności:

- art. 7 k.p.k., poprzez błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności przez odmowę uznania za całkowicie wiarygodne wyjaśnień oskarżonych, przy jednoczesnym uznaniu za wiarygodne jedynie tych dowodów, które oskarżonych obciążają

- art. 5§2 k.p.k., oraz art. 4 k.p.k., poprzez brak wyjaśnienia jawiących się w sprawie wątpliwości na korzyść oskarżonych, oraz nienależyte uwzględnienie okoliczności przemawiających na ich korzyść;

3. rażącej niewspółmierności kary, w szczególności poprzez wymierzenie oskarżonym kar 4 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, oraz grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 złotych każda, mimo że właściwym byłoby wymierzenie oskarżonym kary łagodniejszej

Wskazując na powyższe obrona wniosła o uniewinnienie oskarżonych od zarzucanego im czynu, a z ostrożności procesowej, na wypadek uznania, iż oskarżeni istotnie dopuścili się tego czynu, o wymierzenie im kary łagodniejszej.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 24 stycznia 2023r. w sprawie o sygn. akt II AKa 312/22 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzone

oskarżonym kary pozbawienia wolności obniżył do 3 lat i 6 miesięcy, a w pozostałym zakresie utrzymał wyrok w mocy.

Orzeczenie to zaskarżone zostało kasacją obrońcy skazanych, w której podniesiono zarzuty:

1 - naruszenia przepisów postępowania, w szczególności art. art. 433 § 2 k.p.k., art. 457§3 k.p.k., oraz art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 9§1 k.p.k., poprzez nie odniesienie się do wszystkich zarzutów stawianych przez oskarżonego we wniesionej przez niego apelacji od wyroku Sądu I Instancji, nie uwzględnienie - także w związku z brakiem odniesienia się do zarzutów apelacji - do wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, i nie rozstrzygnięcie jawiących się w niej wątpliwości na korzyść oskarżonego, w tym w szczególności poprzez:

- nienależyte odniesienie się przez Sąd II Instancji do zarzutów dotyczących naruszenia art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k., polegającego na dopuszczeniu się - we wskazanym w apelacji zakresie - przez Sąd Okręgowy w Tarnowie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, nie mieszczącej się w granicach zakreślonych przez zasady prawidłowego rozumowania, oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego

- nienależyte odniesienie się przez Sąd II Instancji do zarzutów dotyczących naruszenia art. 5§2 k.p.k., polegającego na braku rozstrzygnięcia jawiących się w sprawie wątpliwości na korzyść oskarżonego, a co doprowadziło do powielenia błędu Sądu I Instancji

- brak dogłębnego wyjaśnienia przez Sąd odwoławczy, czym kierował się wydając wyrok, oraz dlaczego uznał za zasadne lub niezasadne zarzuty i wnioski wniesionej apelacji, czym naruszono art. 457 § 3 k.p.k., a co dodatkowo jednoznacznie przemawia za wnioskiem, iż Sąd II Instancji nie rozważył zarzutów pominiętych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, wbrew wyraźnej dyspozycji art. 433§2 k.p.k.

- oddalenie wniosków dowodowych oskarżonych dotyczących badania ich wariografem;

2 - rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonym kary, gdzie w ramach poczynionych przez Sąd ustaleń i dokonanej przez niego oceny prawnej - orzeczono

wobec oskarżonych kary po 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz dodatkowo karę grzywny, podczas gdy właściwym stawałoby się orzeczenie wobec M. W. i W. R. niższych kar.

Mając na uwadze powyższe, obrona wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji, a więc Sądowi Okręgowemu w Tarnowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona w niniejszej sprawie okazała się skuteczna, choć nie ze względu na jakość podniesionych w niej zarzutów.

U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego legło bowiem dostrzeżenie z urzędu zachodzenia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439§1 pkt 2 k.p.k.

Ocenić bowiem należało i rozważyć to, czy Sąd Odwoławczy rozpoznający niniejszą sprawę był nienależycie obsadzony, skoro w jego składzie zasiadała SSA X.Y. , a więc sędzia powołana na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018r. poz.3). Bezspornie Sąd Najwyższy związany jest uchwałą trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020r. (BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2 poz. 7), zgodnie z którą: *„Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”*.

Każdorazowo zatem, o ile sąd stanie przed koniecznością zbadania przesłanki należytej obsady sądu, wątpliwość powyższa winna znaleźć swoje rozstrzygnięcie poprzez przeprowadzenie stosownego testu.

Nie sposób nie dostrzegać jednak i tego, że problematyka ta w kontekście zasiadania w konkretnych składach Sądu Apelacyjnego w Krakowie Sędziego tego Sądu – X.Y. była już kilkakrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Na przestrzeni ostatnich kilku miesięcy stosowne testy Sąd Najwyższy prowadził w stosunku do tej Sędzi aż pięciokrotnie – w sprawach III KK 60/23, III KK 109/23, III KK 239/23, III KK 295/23 i III KK 463/23. Każdorazowo zakończyły się one stwierdzeniem, że sąd, w którego składzie zasiadała wskazana Sędzia, był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k.

Od tego czasu sytuacja dokumentacyjna w omawianej przestrzeni nie uległa zmianie.

Powtórzyć zatem jedynie należy już zaprezentowaną argumentację: *„Jak wskazano to w uzasadnieniu wyroku w sprawie III KK 109/23 (k.24) dokonane ustalenia pozwalają na stwierdzenie, że kariera zawodowa Sędziego X.Y. „uległa zdecydowanemu przyspieszeniu w 2018 roku. Zdaniem Sądu Najwyższego należy to wiązać z faktem podpisania w grudniu 2017r. listy poparcia dla niektórych sędziów kandydujących do składu tworzonej wówczas Krajowej Rady Sądownictwa, (...). Poparcie obejmowało w szczególności kandydaturę sędzi D. P. ” (ówczesnej Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie, członka, a następnie Przewodniczącej obecnej Krajowej Rady Sądownictwa).*

Od [...] 2017r. do [...] 2020r, a później na czas nieokreślony, Sędzia X.Y. była delegowana do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie. W dniu [...] 2018r. została powołana do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, a w dniu [...] 2020r. (jeszcze w trakcie delegacji) powołano ją do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W dniu [...] 2021r. otrzymała nominację na Sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Jak wskazano w cytowanej już uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022r. „z pewnością dla oceny w ramach trzeciego etapu testu znaczenie ma równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości”.

Trudno nie dostrzec w tym kontekście, że Minister Sprawiedliwości powierzył wykonywanie jednego z najwyższych stanowisk w hierarchii funkcyjnej sądów

powszechnych osobie, której przydatność do wykonywania obowiązków sędziego sądu apelacyjnego była dopiero badana poprzez odbywanie delegacji w tym sądzie.

W pełni słuszna jest zatem konstatacja o „zdecydowanym przyspieszeniu” kariery zawodowej Sędziego X.Y. po 2018r. Przy czym, jednocześnie, trudno nie dostrzec zbieżności czasowej owego przyspieszenia z faktem udzielenia poparcia dla ówczesnej Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie w kandydowaniu do nowotworzonej Krajowej Rady Sądownictwa.

Powyższe dramatycznie wpisuje się w deklaracje polityków partii mającej większość parlamentarną (w latach 2015/2023 – obecny dopisek SN), że planowane przez nich zmiany w sądownictwie (w istotnej części przeprowadzane z naruszeniem elementarnych norm konstytucyjnych), wymagają uczestnictwa nowych osób, które zmiany te przeprowadzą.

Deklaracja taka wprost uderza w niezawisłość sądownictwa i jasno pokazuje, że celem tak zwanej reformy sądownictwa było w istocie uzależnienie władzy sądowniczej od władzy wykonawczej i jak najściślejsze związanie obu tych władz. Konsekwencją zaś, powierzanie stanowisk funkcyjnych w sądach osobom mającym zaufanie Ministra Sprawiedliwości.

W takich warunkach Sędzia X.Y. zdecydowała się na pełnienie eksponowanych stanowisk w administracji sądowej.

Podkreślić wypada też, że taki ekstremalnie szybki proces awansu administracyjnego, w zasadzie, był zjawiskiem nieznanym przed 2016 rokiem. Sięganie w procedurze awansowej po osoby delegowane dopiero do orzekania w danym sądzie, bez nominacji na sędziego tego sądu, w istocie oznacza brak zaufania ze strony kierownictwa resortu, in gremio, do wszystkich sędziów danej jednostki. W tym kontekście, dla odmiany, powierzenie stanowiska osobie „z zewnątrz” wskazuje na to, że cieszy się ona takim zaufaniem.

Sam proces nominacyjny osoby testowanej toczył się też w warunkach, które nie mogły nie nasuwać wątpliwości, co najmniej do oceny moralnej, decyzji o ubieganiu się o awans sędziowski w procedurze prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa powołaną ustawą z 2017r. Miał on bowiem miejsce już po uchwale trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020r. (Sędzia otrzymała nominację na

Sędziego Sądu Apelacyjnego w dniu 4 lutego 2021r.) znała więc prezentowany w niej pogląd, jaki wpływ może mieć odebranie nominacji uzyskanej w tak wadliwym procesie nominacyjnym na ocenę nienależytej obsady sądu w konkretnej sprawie (w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k.). Znała jej były też okoliczności związane z odmową opiniowania awansów sędziowskich przez Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie.

W pełni świadomie zatem, znając realia prawne i polityczne podjęła decyzje o ubieganiu się o awans sędziowski i co znacznie istotniejsze w kontekście prowadzonego testu, o przyjęciu kolejnych awansów administracyjnych.

Nie można zapominać o tym, że głównym zadaniem sądów jest funkcja kontrolna. Z jednej strony kontrola przestrzegania obowiązującego prawa przez obywateli, z drugiej zaś, kontrola przestrzegania praw obywatelskich przez Państwo i jego funkcjonariuszy. Funkcji tej nie da się realizować bez zachowania niezawisłości i przekonania obywateli, że sprawujące wymiar sprawiedliwości sądy są rzeczywiście bezstronne.

W omówionej sytuacji, tak jak i w przypadku dwóch już wcześniej przeprowadzonych testów i w niniejszej sprawie, stwierdzić należy, że okoliczności, w jakich Sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie X.Y. została powołana na kolejne stanowisko sędziowskie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności od czynników zewnętrznych składu sądu utworzonego z jej udziałem, a w szczególności, od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy wykonawczej”.

Kierując się powyższą argumentacją i w niniejszej sprawie przyjąć należy, że Sąd Odwoławczy rozpoznający ją był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439§1 pkt 2 k.p.k.

Wobec zachodzenia wskazanej powyżej bezwzględnej przesłanki odwoławczej zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Zważywszy na przyczynę uchylenia zaskarżonego wyroku przedwczesne byłoby ocenianie przez Sąd Najwyższy zasadności pozostałych zarzutów podniesionych w kasacji. Będą one musiały stać się przedmiotem oceny w

ponowionym postępowaniu apelacyjnym prowadzonym przez prawidłowo obsadzony Sąd.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]